

FÆLLESFORELÆSNINGER OG STUDIEKREDSE

Institut for uddannelse og pædagogik (DPU)
2012-2013

Alle studerende og ansatte er velkomne.

Fællesforelæsning ved professor dr. phil. Lars-Henrik Schmidt:

DET PÆDAGOGISKE VIDENSFELT

Som led i den sociale formation er det pædagogiske område (med værdier og opførelse, med praksis og adfærd, med gøren og viden) sammensat af en række domæner med en differentiell historie, der fordrer et perspektiv for at horisonten kan overskues og kortlægges som én diskurs (den educative diskurs). Pædagogik, socialisation, opdragelse og dannelse udgør konflikтуelle domæner rundet af forskellige historier med tilsvarende vidensformer og vidensidealer. Configurationen af tendenser afføder en række discipliner som i samtiden selvstændiggøres gennem demarkeringsmanøvrer; men vidensfeltet som sådan kan ikke længere artikuleres via en teknisk-administrativ reference til objekt, teori, metode og pragmatik.

Forelæsningen er en refleksion over spørgsmål: Er disciplinernes autonomier begrænset? Er det hensigtsmæssigt at fastholde forestillingen om ét komplekst vidensfelt? Er interdisciplinaritet svaret på sammenhold?

Århus: 29. november 2012 kl. 13-15 (bygning 1324, lokale 11))

København: 30. November 2012 kl. 13-15 (Festsal)

Fællesforelæsning og filmforevisning ved lektor Ida Wentzel Winther:

HVERDAGSLIV – levet og filmet på Christiansø.

Filmen "Børns hverdagsliv - en etnografisk film fra Christiansø" (af Ida W. Winther) er et resultat af et filmet feltarbejde i 2001, som sætter fokus på børnenes hverdagsliv på Christiansø, som ligger i klippekanten af Danmark - 1 times sejlad øst for Bornholm. I 2011 boede der 100 faste beboere, hvoraf 25 er børn i alderen ½-13 år. Der er ingen daginstitutioner og kun ganske få jævnaldrende legekammerater. Efter filmen, som tager 53 minutter, uddyber Ida sine forsknings- og filmmetoder og fortæller om hvordan hverdagsliv kan studeres med et kamera i hånden, og ligeledes hvad et sådant studie kan bibringe af viden.

Århus: 12. december 2012 kl. 13-15 (Bygning 1324, lokale 011)

København. 14. december 2012 kl. 10-12 (COO1 eller Aula)

Forår 2013

Professor dr. phil. Lars-Henrik Schmidt:

FORELÆSNINGER OVER FILOSOFI FOR PÆDAGOGIKKENS VIDENSFELT

En forelæsningsrække om den differentielle forbindelse mellem pædagogik, socialisation, opdragelse og dannelse

Forelæsningsplan:

Optakt: En relevant filosofi for pædagogikken

Del A:

- 1) Elementære træk af pædagogikkens historie (vidensfelt).
Århus: 15. februar 2013 kl. 13-15 (lokale følger)
København: 22. Februar 2013 kl. 13-15 (Festsal)
- 2) Moderne pædagogiks faglighed (vidensidealer).
Århus: 1. marts 2013 kl. 13-15 (lokale følger)
København: 8. marts 2013 kl. 13-15 (Festsal)

Del B:

- 3) Socialisationens idéhistorie (den sociale formation I: Institutionalisering af individ og samfund)
Århus: 15. marts 2013 kl. 13-15 (lokale følger)
København: 22. marts kl. 13-15 (Festsal)
- 4) Socialisationens teori (den sociale formation II: Social synkronicitet)
Århus: 5. april 2013 kl. 13-15 (lokale følger)
København: 12. april kl. 13-15 (Festsal)

Efterår 2013 (dato og lokale følger)

Del C:

- 5) Opdragelsens kulturhistorie (opfostring og uddannelse, civilisering og elevering)
- 6) Opdragelsens teknologi (læringsforanstaltning: sanktion og didaktik)

Del D:

- 7) Dannelsens filosofi (forbillede, identitet og overskridelse)
- 8) Dannelsens genkomst (selvomsorg, personskab og livsduelighed)

Eftertanke: Uddannelsesforskningens opdrag i den educative diskurs.

STUDIEKREDSE

Som led i den almindelige opbygning af et inspirerende studiemiljø og som en del af en ekstra tilførsel af midler til samme, udbydes et antal studiekredse i 2012/2013 til fri afbenyttelse for og af samtlige studerende og ansatte på kryds og tværs af instituttet.

Man tilmelder sig direkte til den ansvarlige studiekredsholder og sigtet med det hele er at studerende ved IUP/DPU både inddrages direkte i mødet med academia, lærer at argumentere og diskutere inden for rammerne af en akademisk tematik og tillige lærer at kende forskel på akademiske genrer OG at studerende og ansatte mødes i et fagligt-socialt forum, med henblik på at optimere studiemiljøet og den faglige udveksling. Studiekredsene udbydes, hvis ikke andet er anført, både i Århus og i København.

Kulturkritik

Ved lektor Steen Nepper Larsen, stla@dpu.dk & se også www.gnosis.au.dk

Theodor Wiesengrund Adorno: *Minima Moralia. Refleksioner fra det beskadigede liv* (1951, da. Modtryk 1987/Gyldendal 2003, 440 s.)

Vi læser et helt hovedværk af den tyske sociolog og filosof Adorno (1903-1969). Det blev skrevet i eksil i USA under 2. verdenskrig og udgivet for 60 år siden. Det er opbygget af aforismer, dvs. korte fortættede skriftstykker, der slår gnister mellem det personlige og det almene - og fremviser spændinger mellem menneskets erfaringsverden og dets mulighed eller mangel på samme for at tænke kritisk.

Vi dvæler ved sylespidse og gådefulde sentenser som: "... en tankes værdi måler sig i dens distance til det bekendtes kontinuitet", "Splinten i dit øje er det bedste forstørrelsesglas", "Okkultismen er de dummes metafysik" og "Hurtigt bliver ulysten ved at tænke en manglende evne til det ...".

Studiekredsen vil komme til at fungere som en grundig introduktion til kritisk teori og til Frankfurterskolen. Undervejs kommer vi helt sikkert til at diskutere, om Adornos kultur-, samfunds- og sprogkritik har noget at sige vores tid.

Denne studiekreds udbød jeg også i det spæde forår 2012 – men den kan godt tåle endnu en rund- og omgang; thi vi havde det vældigt sjovt, de mange studerende et moi.

Er ordenes betydning deres brug i sproget?

Ved lektor Steen Nepper Larsen, stla@dpu.dk & se også www.gnosis.au.dk

Ludwig Wittgenstein: *Om vished* (1969, da. Philosophia 1989, 104 s.)

Vi læser et helt hovedværk af den østrigsk-engelske filosof Wittgenstein (1889-1951), bestående af 676 paragraffer, der blev til mellem 1949 og 1951. De sidste optegnelser ebber ud blot 2 dage før hans død.

Studiekredsen kommer til at fungere som en åbning til en række stedsegrønne spørgsmål om sprog og erkendelse, der har relevans for alle videnskaber og for alle studerende.

Vi dvæler ved sætninger som fx: "En tvivl uden ende er end ikke en tvivl", "De sætninger, man som forhekset atter og atter vender tilbage til, kunne jeg tænke mig at uddrive af det filosofiske sprog" og "Et ords betydning er en måde at bruge det på. Det er nemlig den, vi lærer, når ordet indlemmes i vores sprog."

Det er umuligt at tvivle om alt, skriver Wittgenstein, og der er visse ting, som det fornuftige menneske ikke tvivler om; thi vished er ikke blot en forudsætning for at komme til at vide noget, men også for at tvivle.

Jeg er forvisset om, at du vil blive en anden ved at deltage aktivt i denne studiekreds.

Denne studiekreds udbød jeg også i foråret 2012; men af en eller anden ukendt og helt ubegribelig grund blev den ikke til noget. Så nu prøver jeg at grønne mine hoser igen.

Filosofisk antropologi – en introduktion til Peter Sloterdijks tænkning

Ved lektor Steen Nepper Larsen, stla@dpu.dk & se også www.gnosis.au.dk

Den tyske filosof Peter Sloterdijk (f. 1947) er en fantastisk tankevækkende og provokerende fænomenologisk og ufixérbar tænker - og en verdensstjerne som Žizek, Nussbaum, Honneth og Habermas. Vi mødes og diskuterer, hvilke(t) sprog, vi skal læse ham på – og hvor meget vi skal læse af ham: **dansk** (*Masse og foragt, Kritik af den kyniske fornuft*), **engelsk** (*The Art of Philosophy – oversættelse af Scheintod im Denken*):

http://www.amazon.de/gp/product/0231158718/ref=pe_98761_32084871_snp_dp_el.lign), og/eller hvis bølgerne virkeligt går højt **på tysk** (og her er det så næsten utallige værker at gribe i og til).

Den første tekst, vi læser sammen, er af egen avl og fra et **norsk** tidsskrift "Menneskets livslange anden fødsel – om Peter Sloterdijks sfærologi", *Vagant* nr.1, Bergen 2009.

På denne studiekreds mødes vi og lægger en slagplan. Har I mod på at læse Sloterdijks *Sphären I-II-III* på 2666 sider på tyske, så gør vi det; har I lyst til primært at læse de danske oversættelser, så gør vi det. Du får ansvaret for at forme studiekredsen, og så fanger bordet.

Ideologiens sublime object – om Slavoj Žizeks tænkning...

Ved Kasper Porsgaard, ph.d studerende, KAP@dpu.dk . KUN I ÅRHUS

Den slovenske filosof Slavoj Žižek er en af de mest interessante og produktive figurer indenfor nyere politisk og social filosofi. Hans værker bringer konstant nye og friske læsninger af den filosofiske kanon på banen, samtidig med at anekdoter, film og andre populærkulturelle fænomener indgår som en fast del i hans tæknings udvikling. Frem for alt består Žižeks bedrift hidtil i at have genoplivet ideologikritikken, nu i en variant der henter sin inspiration fra den franske psykoanalytiker Jacques Lacan.

I den nyopstartede studiegruppe om Žižeks forfatterskab lægger vi ud med at læse hans gennembrudsværk "Ideologiens sublime objekt", som foreligger i en ny dansk oversættelse. Alle interesserede er velkomne!

Praktiske oplysninger:

Sted: Vi mødes på Trøjborg i Århus cirka hver tredje uge (datoer følger).

Tid: Møde begynder klokken 17 og varer ca. to timer.

Form: Vi starter hver gang med et kort oplæg, der præsenterer dagens tekst, og resten af tiden går med fælles diskussion, udvekslinger, snak og tænkning!

Udviklingen af den moderne uddannelse fra 1790 til 2010

Ved lektor Ida Juul, juul@dpu.dk og adjunkt Jonas Greve Lysgaard, JORG@dpu.dk

Formålet med studiekredsen er at introducere til hvordan man kan bedrive uddannelseshistoriske studier og hvad et sådant historisk perspektiv på uddannelse kan bidrage med.

Det betyder at der både vil blive introduceret til forskellige teoretiske tilgange fx Foucault, Koselleck og i mindre grad til historiske metoder – dokumentanalyse og kildekritik.

Vi forestiller os at det kan omhandle en forholdsvis lang historisk periode 1790-2010 i den forstand at der laves forskellige historiske nedslag med henblik på at belyse en række forskellige tematikker som er i forgrunden i visse historiske perioder, for i andre perioder at indtage en mere tilbagetrukket rolle for senere at genopstå i nye kontekster og med andre formål. Disse tematikker vil tage udgangspunkt i udviklingen af uddannelse og uddannelses-begrebet i de forskellige perioder og koble disse til afgørende økonomiske, sociale og kulturelle strømninger.

Biologiske vinkler på tavs viden og tænkning

Ved lektor Theresa Schilhab, TSC@dpu.dk. KUN I KØBENHAVN

Det er tavs viden, der får os til at handle 'rationelt' og få os gnidningsfrit igennem myldretidstrafikken. Det er tavs viden, der styrer hvor tæt vi går på fremmede mennesker når vi spørger om vej og det er tavs viden, der knytter vores kropslige oplevelse af at sidde på en hård stol til begreber som seriøsitet og objektivitet. Hvorfor? Fordi det biologisk er praktisk at de fleste af vores handlinger bliver automatiske og kan dermed foregå uden for vores bevidsthed.

Studiekredsen tager udgangspunkt i kognitionsvidenskabelig litteratur om forholdet mellem tavs viden og tænkning med særligt blik for de biologiske forklaringer. Over 4 gange af to timers varighed (en eftermiddag hveranden uge fra 14-16 – startdato følger) læser og diskuterer vi artikler, der tilsammen giver en introduktion til feltet. Litteraturen, som offentliggøres ved kredsens start, til hver gang består typisk af to artikler. Formålet med kredsen er dels at introducere emnet, dels at øve de studerende i kritisk læsning og diskussion af kognitionsvidenskabelig litteratur. Alle er velkomne, da kredsen sigter på debat, men kendskab til kognitionsvidenskabelige teorier er givet en fordel.

Hvorfor lærer vi bedre uden for skolen?

Ved lektor Theresa Schilhab, TSC@dpu.dk. KUN I KØBENHAVN

Udeskole - som f.eks. undervisning i skoven – giver en anden slags undervisning. Der kommer andre læringsressourcer i spil end inden for murene. Er det på grund af involvering af kroppen, af sanserne, nye sociale relationer eller mere naturlig læring, hvor mening og betydning umiddelbart ligger bedre for? Studiekredsen vil byde på kritiske refleksioner over læring i klasseværelset versus læring udenfor. Vi vil komme ind på, hvad on-line og off-line læring er, hvorfor 'øget faglighed' i form af mere katederundervisning og flere timer måske ikke giver bedre læring og på baggrund af udeskoleundervisning reflektere over hvornår læring skaber mening. Vi mødes typisk et par timer hver anden uge.

Litteraturen, som offentliggøres ved kredsens start, vil typisk bestå af korte videnskabelige artikler. Formålet med kredsen er dels at introducere emnet, dels at øve de studerende i kritisk læsning og diskussion. Det højere sigte er at bringe begreber som viden, læring og meningsfuldhed til debat.

Kritik og videnskab

Ved adjunkt Søs Bayer, sbs@dpu.dk

Kritik er "den frivillige ulydighed og den reflekterende genstridigheds kunst". Sagde Michel Foucault i 1971 i et foredrag med titlen: *Hvad er kritik?*

Studiekredsen undersøger den tætte forbindelse mellem kritik og videnskab.

Gennem læsning af forskellige teoretiske tekster indkredses kritik som videnskabelig form – og som en - måske – immanent og komplet uundværlig del af videnskab. På nogle måder kan kritik og videnskab synes komplementære og samtidigt ser det ud som om denne komplementaritet har forandret sig: fra antikkens ide om, at videnskab var kritik, over forestillingen om at videnskab er neutralt og objektivt til nutidens forestilling om evidens. Studiekredsens fokus er således både historisk, aktuelt, transcendentalt og konkret. Og formen er kritisk undersøgende og livligt diskuterende.

Litteraturen indeholder både Rasmus Willig , Jens Erik Kristensen, Theodor W. Adorno, Max Horkheimer, Michel Foucault, Søs Bayer, Lars Henrik Schmidt m.fl. – og den offentliggøres ved studiekredsens start.

Andre studiekredse kan komme til. De vil blive annonceret på BlackBoard og på hjemmesiden..